

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon Inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Edina pot v ozdravljenje je:

Zakonita oddaja premoženja

Kako velika je povezanost vsega družabnega sestava današnje dobe s kmetiskim življenjem, nam najbolj živo in prepričevalno dokazuje okolnost, da

kmetlove težave

prej ali slej udarijo tudi ostale sloje naše družbe. Če tedaj mi poudarjamo kmetstvo in naglašamo njegov pomen, ne delamo tega kot strankarsko politični bobnarji, ampak kot socialno-gospodarski zdravniki, ki smo spoznali prave vzroke današnje bolezni in hočemo povedati pravilna zdravilna sredstva, ki bodo ozdravila jedro, z njim pa tudi vso družbo.

Kaj nas teži.

Odkar se je v vedno ostrejši obliki jela pojavljati gospodarska stiska, razmišljajo ljudje — in vmes so veliki duhovi in resni gospodarski in politični delavci po vsem svetu — kako bi premagali to zlo. V Evropi in v Ameriki smo videli velikopotezne poskuse, ki so se deloma obnesli, deloma tudi ne. Povsod pa so poskusi za ozdravljenje krize in vsi predmetni ukrepi povzročili mnogo razburjenja.

Tudi pri nas v Jugoslaviji že nekaj let obravnavamo to vprašanje in šele tekom tega dela se je pokazalo, kako velik je pomen kmeta za družbo. Uredba o kmetški zaščiti iz l. 1932., ki je bila dobro mišljena, ker je smatrala krizo za prehodni pojav in zaščito samo za začasen ukrep, se ni obnesla. Njena dobra stran pa je kljub vsem neugodnim posledicam vsekakor v tem, da je marsikomu odprla oči in mu omogočila treznejši in globlji pogled na družbo in — kmeta.

Ta uredba je v svojih posledicah jasno dokazala, da je težišče gorja v gospodarski onemoglosti in uklenjenosti kmetškega sloja. Kakor hitro je bil zaščiten kmet, se je pokazalo, da radi te njegove zaščite trpe tudi drugi sloji in stanovi: trgovci, obrtniki, odvetniki, zdravniki, delavci in v nadaljnjih posledicah tudi industrija sama, ki sicer radi množine kapitala in dobre organizacije še lahko vzdržuje visoke cene, vendar pa mora omejevat obrat, ker ne najde za svoje izdelke dovolj odjemalcev. Prav tako pa trpi država sama, ker je njen najštevilnejši in najzvestejši plačevalec davkov gospodarsko na tleh.

Kdor torej hoče reševati gospodarsko stisko, kdor resno želi, da pridemo iz te zagate, ta mora začeti pri kmetu.

Mi in svet.

Res je, na kar mnogi tako radi kažejo, da gospodarska stiska ni naš lokalni pojav,

res je pa tudi, da je ne bomo nikoli premagali, če ne pojdemo v boj proti njej s posebnim in umnim upoštevanjem naših razmer, ki so v marsičem drugačne kakor drugod po svetu.

Mi v Jugoslaviji smo po kulturni in politični tradiciji pa tudi po gospodarskem sestavu zloček več različnih enot, ki nas družijo le krvna slovanska, oziroma jugoslovanska vez. Ta vez pa je še prerahla, da bi mogli radi nje važna gospodarska vprašanja obravnavati po enotnem kopitu. Vsakdanja praksa nam dokazuje, da naši skupnosti škoduje, kdor tako dela.

Ni vseeno, če je v kaki pokrajini glavni gospodarsko-posređovalni činitelj zadružništvo, v drugi pa zakotno bankarstvo, ki v svojem poslovanju spominja na oderuhe po naših krajih pred nastopom hranilnic. Res je sicer, da je v obeh teh pokrajinah kmet na tleh, res pa je tudi, da je način zdravljenja za ti dve pokrajini različen.

Takih primerov o raznolikosti vzrokov za iste posledice bi lahko našli celo vrsto. In prav to dokazuje, da bomo mogli

pomagati skupnosti le z upoštevanjem posebnosti

v posameznih pokrajinah. Zavesti jugoslovanske skupnosti in enotnosti ne bomo namreč nikoli ustvarili s papirnatimi dekreti in z enotnimi odredbami, to se pravi z odloki, ki bodo po svojem besedilu za različne pokrajine enaki, ampak le s takimi — pa morda po besedilu še tako različnimi ukrepi, ki bodo po svojih posledicah rodili za vse pokrajine enako dobre uspehe in utrjevali v narodu prepričanje, da res velja za vse kraje ista — pravica. Dokler narod tega ne vidi in ne občuti, je vsaka še tako dobra beseda seme, ki pade na nerodovitna tla.

Druga plat zvona.

To je ena plat zvona, druga pa ni nič manj važna in enako, če ne še bolj potrebna. Treba je vrniti kapital svojemu pravemu namenu.

Naj kdo gleda današnji gospodarski sestav s kateregakoli zrelišča, bo moral priznati, da danes kapital — ne le pri nas, ampak tudi drugod po svetu — ne služi svojemu pravemu namenu. Kapital ne bi smel nikoli biti sam sebi namen; kajti kapital je plod skupnega dela, je torej po svojem bistvu prav za prav le najbolj shranljiva in gibliva oblika delavnih vrednot. Prav radi teh dveh lastnosti opazamo že pri narodih oziroma ljudstvih s primitivno kulturo težnjo po zbi-

ranju in kopičenju kapitala v rokah posameznikov. Kolikor se dviga stopnja civilizacije, kolikor bolj narašča moč osebe, kolikor bolj se zapleta organizacija družabnega sestava, toliko jasnejša, toliko bolj odločna in ostra je tudi težnja po kopičenju kapitala v rokah posameznikov oziroma v oblasti posameznih skupin, družb in kast, ki tako na tuj račun in za tuje delo — brez pravega dela lahko razkošno žive.

Enako opazamo v zgodovini človeštva stalno težnjo po izravnavi te krivice. Naj omenimo le tudi pri nas splošno znano

sveto leto

pri Izraelcih. To je bil čas, ko so bili črtani in odpuščeni vsi dolгови. Kaj je to drugega kakor

zakonita oddaja premoženja.

Ista težnja, le da je še globlje poudarjena, je izražena v krščanstvu. Saj uči evangelij, da daje Bogu, kar kdo da potrebnemu. Zato so zlasti prvi kristjani živeli v gospodarski skupnosti. Bogati so svoje premoženje razdelili med siromašne.

Enakih in podobnih primerov pozna socialna zgodovina človeštva še več. Zato je le naravno, če se danes, ko je gospodarska stiska in zmeda dosegla tak višek, da nihče nikamor več ne vidi izhoda, pojavlja vedno bolj zavestna in jasna zahteva po

zakoniti popravi krivic,

ki jih vsej današnji družbi povzroča kapital. Krivic pa ni mogoče popraviti drugače, kakor z zakonito, javnemu nadzorstvu dostopno oddajo premoženja.

Kmetje se tega ne bomo ustrašili, ampak bomo to naravnost pozdravili, ker to

v interesu splošnosti

želimo in predlagamo. Zavedamo se namreč, da se oddaja premoženja podtalno že sedaj izvaja. Gorje pa tiči ravno v okolnosti, da se to ne vrši zakonito, pod avtoriteto in s pomočjo državnih oblasti, ampak ilegalno, podtalno in s posredovanjem spekulantov in oderuškega kapitala. Ali ni oddaja premoženja, če mora kdo, ki je varčeval in si pritrigoval cela desetletja, pa ima hranilno vlogo 100 tisoč dinarjev, dati danes to za 50—60 tisoč, ako nujno potrebuje gotovino? In še srečen je lahko, če mu gre gladko. Često pade v roke sleparskih prevejancev, ki mu sploh odnese vse.

To je naravnost tatinska oddaja premoženja, ki naj bi jo državna oblast za vsako

ceno preprečila in onemogočila ter mesto nje uvedla zakonito progresivno premoženjsko oddajo, ki ne bi nikogar občutno bolela, skupnosti pa neizmerno koristila.

To, kar mi predlagamo, ni anarhija, ampak

edino resna pot

iz nezakonnosti v zakonitost, iz bolnega nereda v plodno zdravje, ki ga bo občutil ves narod, zlasti pa kmet kot njegova osnovna življenjska celica.

Šele ta korak bo v narodu obudil umirajočo vero v našo življenjsko silo in ustvaril plodna tla za uspešno pozitivno delo.

Hranilnice in kmetijski dolžniki

Zveza jugoslovanskih hranilnic je poslala pristojnemu ministrstvu sledeče zahteve glede definitivne rešitve kmetijskih dolgov:

Hranilnice upravljajo 1050 milijonov dinarjev vlog in znašajo njihova kmetijska posojila okrog 110 milijonov dinarjev. Zato se naj pritegnejo k razpravam o rešitvi kmetijske zaščite tudi zastopniki hranilnic.

Zaščita naj bo individualna. Dolžniki, katerih dolgovi ne presegajo zneska 2000 dinarjev, naj se izvzamejo iz zaščite. Ravnotako tudi dolžniki, katerih zadolžitve ne presegajo 20% njihove imovine; dalje inozemci; dolžniki, katerih obdavčeni dohodki iz kmetijstva znašajo manj kakor 75% vseh njihovih obdavčenih dohodkov; dolžniki, ki bi mogli z odprodajo dela svojega posestva odplačati ves dolg.

Dalje govori resolucija Zveze jug. hranilnic med drugim še o konverziji kmetijskih dolgov in pravi: Z ozirom na obljubo, dano od strani kralj. vlade, da bo rešena kmetijska zaščita na tak način, da bodo ostale nedotaknjene vrednost dinarja kakor tudi pravice vlagateljev, prosimo kraljevsko vladu, da reši obenem s kmetijsko zaščito tudi vprašanje mobilizacije denarnih zavodov s konverzijo kmetijskih dolgov tako, da prevzame kmetijske terjatve od denarnih zavodov kakor državni ali privilegirani denarni zavod, ki naj izplača denarne zavode v gotovini. S tem bo storjen velik korak naprej k zopetni mobilizaciji naših denarnih zavodov, od česar bo imelo velike koristi vse zasebno kakor tudi javno gospodarstvo.

Vseevropska kmetijska konferenca

Predsednik »Panevropske unije« Coudenhove-Kalergi je sklical za prihodnji mesec vseevropsko agrarno konferenco, ki se bo vršila na Dunaju od 9. do 12. septembra.

V vabilu na to kmetijsko konferenco vseh evropskih držav poudarja sklicatelj, da se je položaj evropskega kmetijstva zelo poslabšal zaradi tehničnega napredka prekomorskega (ameriškega) in ruskega kmetijstva. Evropski kmet ne more konkurirati s prekomorskim farmarjem, ki prideluje kmetijske pridelke pod veliko ugodnejšimi pogoji in na mnogo večjih površinah obdelovalne zemlje.

Ta razvoj pa neizbežno spodrina evropski industriji glavno tržišče: evropsko kmetstvo.

Z ozirom na to, da niti mednarodna svobodna trgovina, niti nacionalna avtarkija ne moreta dvigniti blagostanja evropskega kmetstva in s tem odpraviti evropsko gospodarsko krizo, se je odločila »Panevropska unija« to vprašanje pokreniti na panevropski kmetijski konferenci.

Na tej konferenci bodo poskušali najti pota za rešitev evropske agrarne in industrijske krize.

Konferenca bo izbrala več komisij, ki bodo izdelale resolucije, tiče se vseh panog kmetijstva in kar je v zvezi s kmetijskim gospodarstvom kakor vprašanje transporta, kredita itd.

Davčna obremenitev Slovenije

Osem odstotkov nas je v državi, plačamo pa 14 odstotkov vseh neposrednih davkov

Donos vseh neposrednih davkov je znašal lani 1861'1 milijona din. Od te vsote je odpadlo na:

splošne davke (pridobnino, zemljarino, zgradarino) 1210 milijonov dinarjev,

na davek družb zavezanah javnemu polaganju računov 14 milijonov,

na uslužbenški davek zasebnih nameščen-
cev 136'4 državnih pa 117'8 milijona din,

na poslovni davek 295'7 in luksuzni davek 27'9 milijona din, ostanek pa na druge manjše davke. Že te številke dokazujejo, da bi bila pri nas davčna reforma zelo potrebna.

Številke govore

Še mnogo bolj zanimiv pa je pregled o donosu neposrednih davkov po banovinah, ki je bil naslednji:

	skupno v mil. Din	na 1 preb.
Beograd	301'3	1270
donavska	460'2	200
savska	430'7	166
dravska	261'6	233
drinska	110'1	65
moravska	88'5	61
vardarska	76'1	46
primorska	47'7	54
zetska	47'0	51
vrbaska	37'6	37

Te številke dokazujejo, da je prebivalstvo Slovenije z neposrednimi davki najbolj obremenjeno v vsej državi, celo znatno bolj ko v najbogatejši banovini, donavski, kjer pride na vsakega prebivalca za 33 Din manj neposrednih davkov ko v Sloveniji. Pasivna Slovenija, ki mora plačati Vojvodini vsako leto toliko deset milijonov Din za svojo prehrano, mora plačati znatno več neposrednih davkov ko Vojvodina. Konstatacija, ki pač že sama dovolj jasno govori, kako nujno je potrebna reforma našega davčnega sistema.

Pri tem pa je treba upoštevati še to, da je Dravska banovina od države najslabše dotirana in da so v Dravski banovini tudi banovinske doklade najvišje. S tem pa se zopet znatno zvišuje davčna obremenitev prebivalstva Slovenije.

Številke o plačevanju neposrednih davkov pa tudi dokazujejo, kako zelo so upravičene pritožbe slovenskih gospodarskih krogov o vedno bolj težkem in bolj neznosnem davčnem bremenu. Od leta 1930., zadnjem letu pred krizo, raste odstotek deleža Slovenije pri plačevanju neposrednih davkov kar konstantno kakor ka-

žejo naslednje številke (prva številka pomeni donos neposrednih davkov v vsej državi, druga v Sloveniji, obe v milijonih Din in tretja odstotek plačil Slovenije):

1930	2323'4	225'9	9'7%
1931	1771'9	199'9	10'2%
1932	1676'3	225'0	13'4%
1933	2141'0	248'7	11'6%
1934	2210'0	276'1	12'1%
1935	1861'1	261'6	14'0%

Čim dalje je trajala kriza, tem bolj je rastele odstotek davčnih plačil iz Slovenije. V drugih pokrajinah je bilo davčno breme v nekaterih letih prav znatno znižano, le v Sloveniji je bilo davčno breme vedno večje. In tako smo polagoma prišli do tega, da je odstotek slovenskih plačil neposrednih davkov narastel od 9'7 na 14 odstotkov, vsa Slovenija pa tvori le 8'2% vsega prebivalstva Jugoslavije. Davčna obremenitev Slovenije torej že ni več v nobenem soglasju z njenim številom prebivalstva.

Plačamo več — dobimo manj

Če bi pa upoštevali daleč Slovenije pri plačevanju neposrednih davkov, potem bi se odstotek Slovenije še znatno povečal, saj se to najbolj jasno vidi pri skupnih banovinskih trošarinah, ko mora pasivna Slovenija na debelo plačevati za druge banovine.

Pa tudi navzlic tej čezmerni obremenitvi Slovenije ne bi nič ugovarjali, če bi Slovenija na drugi strani tudi prejela od države njeni davčni moči primeren znesek državnih dajatev. Toda tega ne dobi, temveč je tudi v tem pogledu nadvse prikrajšana. Več plačevati ko druge pokrajine, a manj dobiti — s tem načelom pač Slovenija ne more soglašati, ker pomeni takšno načelo gospodarski polom Slovenije!

In v resnici tudi ni pokrajine v državi, v kateri bi število trgovin in obrtov tudi samo primeroma padlo tako katastrofalno, ko v Sloveniji. Pač jasen dokaz, da je davčni lok v Sloveniji že davno prenapet. To tem bolj, ker je Slovenija zaradi sankcij izgubila ves lesni izvoz v Italijo, ki je bil ena glavnih postavk na aktivni strani njene bilance. Poleg tega pa se ji še stalno manjšajo premogovne dobave drž. železnicam, da je tudi njena rudarska industrija v vedno večji stiski.

Ni pokrajine v državi, ki bi bila tako gospodarsko pritisnjena ko Slovenija. A ta pokrajina naj plačuje največ davkov! Je to nemogoča in popolnoma zgrešena zahteva, ki je neizvedljiva.

Klavs Štefan:

Notranja kolonizacija

Važno javno delo je po mojem mnenju tudi notranja kolonizacija. V južnih krajih naše države v vardarski banovini so ogromni kompleksi rodne zemlje, ki ležijo po izselitvi muslimanskega življa v Turčijo, neobdelani in neobljudeni. Omenjam le polja v Metohiji, na Kosovem polju, posebno pa še zemljišča ob železniški progi Veles—Gradsko—Demirkapija, to je dolina Vardarja. Tudi bitoljska kotlina in ravnice ob reki Strumici nudita zemlje tisočim marljivim poljedelskim družinam.

Kakor vrše vse države notranjo kolonizacijo iz raznih vzrokov, tako skrbi tudi naša država za naseljevanje. Poudariti pa moram, da nima država posebno mnogo uspeha. Po mojem mnenju je temu kriv mnogo naš za-

kon o naseljevanju južnih krajev, ki se izvaja v praksi preveč birokratično in tudi nesmotno. V nadaljnjo kritiko te notranje kolonizacije, ki jo vrši državni aparat, se ne bom spuščal, ker hočem podati le nekaj misli za kolonizacijo, ki naj se vrši po privatni inicijativi s pomočjo javnosti in državnih oblasti.

Notranja kolonizacija bi ublažila veliko brezposelnost v dravski banovini in zmanjšala dotok kmečkih sinov in hčera v mesta. Z notranjo kolonizacijo bi se doseglo, da bi ostal odvišni kmečki delavec, kateremu rodna gruda ne more nuditi dela in zemlje, pri svojem poklicu — pri poljedelstvu, in ne bi konkuriral delavcu v industriji in obrti. Delavec v mestu je že izgubil ljubezen do rodne zem-

lje. Nasprotno bi kolonist postal dober odjemalec obrtnih izdelkov, ki jih izdeluje že tipizirani industrijski delavec.

Z naseljevanjem bi se zmanjšal dotok v industrijska centra, prenehala bi ponudba nizke delovne moči, na drugi strani bi se povečal konsum obrtnih in tvorniških izdelkov, kar bi bilo v korist splošnosti. Naseljenci bi povzdignili množino pridelka industrijskih rastlin, kar bi bilo zopet v dobro naše trgovske bilance.

V dravski banovini bi se zmanjšalo število brezposelnih, ki jih danes podpira na razne načine obča javnost. V južnih krajih bi se pa povečalo število poljedelcev, kar bi bilo v korist državni misli in tudi gospodarstvu.

Naseljenec bi našel v južnih krajih novo ognjišče, kjer bi se intenzivno posvetil poljedelstvu, kjer bi njegova dva rodova imela dovolj zemlje za obdelovanje in preživljanje svojih družin.

Privatni kapital, podpiran od javnosti in državne oblasti, bi naj vložil svoje odviše svote, katerih ne more plasirati v dravski banovini, plodonosno v podjetje — naseljevanje v južnih krajih.

Tamkaj se kapitalu odpira neizmerno in še neizkoriščeno polje udejstvovanja. Najprvo bi bila hipotekna posojila kolonistom, nato udeležba v trgovini (izmenjava poljedelčevih pridelkov za obrtne izdelke) nato pa še predelava zemeljskih pridelkov in izkoriščanje drugih surovin.

Dravska banovina bi lahko oddajala svoje odviše delavce v južne kraje. Za dravsko banovino naj bi južni kraji postali druga Amerika, seveda samo s to razliko, da bi ti naseljenci ostali v narodni državi in krepili njeno udarno in gospodarsko moč, in ne kakor se je dogajalo do sedaj z našimi izseljenci, da so v Ameriki in v drugih državah v najboljši moči krepili tujca-sovravnika in se izmozgani vračali v domovino na breme rodne vasi.

(Dalje)

Doma in drugod

Teden domače politike

Združena opozicija

Predsednik glavnega odbora radikalne stranke g. Aca Stanojević se je vrnil iz Knjaževca v Beograd. Tu sta ga obiskala Miša Trifunović in Laza Marković, ki sta mu poročala o razgovorih s šefi ostalih političnih strank srbijanskega dela združene opozicije glede skupnega nastopa pri občinskih volitvah.

Gibanje zemljoradnikov

Pretekli teden so se zbrali v Valjevu zastopniki Saveza zemljoradnikov iz valjevskega sreza in sklenili resolucijo, v kateri zahtevajo združitev vseh zemljoradniških grup, ki so nastale po lanskim petomajskim volitvah.

Resolucijo je izročil sedanjemu voditelju zemljoradnikov Joci Jovanoviću poslednji predsednik glavnega odbora Saveza zemljoradnikov kmet Dobroslov Tomašević in duhovnik Čeda Vičentijević. Zemljoradniki so se razbili v pet raznih političnih grup. Upati je, da se dobo vsaj štiri združile okrog Joce Jovanovića. Grupa Voje Gjorgjevića, min. br. p., sodeluje z vlado in JRZ.

Dražba našega Bleda

V ponedeljek je bila na predlog upnice **Zadružne gospodarske banke d. d.** v Ljubljani prisilna dražba vsega imetja hotelirjev g. Ivana Kende in ge. Marije Kendove. Omenjena banka je imela na imetju hotelirja Kende vknjiženih za okrog 18 milijonov hipoteknih terjatev.

Poleg te glavne upnice sta prijavili svoje terjatve še Mestna hranilnica ljubljanska v višini blizu 7 milijonov in Ljubljanska kreditna banka 300 tisoč dinarjev. Vseh upnikov, ki so prijavili terjatve, je bilo okrog 140.

Vrednost imetja je bila sodno ocenjena na 31 milijonov dinarjev.

Pred pričetkom dražbe so hipotekarni upniki po dr. Šišku iz Zagreba predlagali ponovno ocenitev, ker da je sedanja ocenjena vrednost mnogo prenizka. Tudi iz Ljubljane so 4 hipotekarni upniki stavili enak predlog. Sodnik g. Ignacij Gradnik je oba predloga odklonil.

Štirje konkurzni upniki so s pozivom na zakon o konkurzi predlagali odložitev dražbe za 60 dni. Lastnika sta predlagala prisilno poravnavo in odložitev dražbe. Tudi ta dva predloga je konkurzni sodnik odklonil. Tudi predlogi vseh ostalih upnikov in konkurznega

upravitelja, ki so stremeli za tem, da se dražba odloži, so bili odklonjeni.

Nato se je pričela

dražba vsega imetja,

ki je bilo razdeljeno na 92 skupin.

V času, ko to poročamo, dražba še traja in bo najbrže večino zdražila glavna upnica **Zadružna gospodarska banka** za najnižji ponudek Din 18 milijonov 920 tisoč. O končnem rezultatu bomo še poročali.

Dr. Maček in občinske volitve

Znani politik dr. Maček je izdal pretekli teden navodila za občinske volitve. Dr. Maček poziva svoje pristaše, da se naj povsod udeležijo občinskih volitev. Upnike hrvatskih občin naj obveste, da občine svojih obveznosti ne bodo mogle izpolniti zaradi materialnih težkoč in zaradi tega, ker so jih zadožili ljudje, ki niso imeli pravice upravljati občinsko imovino.

Glede kandidatur v hrvatskih krajih naroča dr. Maček, da se morajo postavljati izključno pristaši bivše HSS. V slučaju dveh list odloča sreska organizacija. Od kandidatur so izključeni vsi tisti, ki so kandidirali pri občinskih volitvah leta 1933. V krajih, kjer žive Hrvati, pomešani z drugimi narodnostmi, je dovoljeno sestavljati kandidatne liste tudi z zastopniki drugih narodnosti, toda nikakor ne smejo biti izvoljeni s pomočjo hrvatskih glasov.

Od kandidatur so torej izločeni pristaši demokratov, pučke stranke, socialisti itd. Čeprav so zvezani z dr. Mačkom.

Zunanje - politični pregled

V zunanjem svetu je vzbudil ta teden največ zanimanja

moskovski proces

proti 16 boljševiškim prvakom, ki so bili obtoženi, da so osnovali zaroto proti Stalinu. Bili so to najožji sodelavci idejnega očeta boljševiške revolucije, pokojnega Lenina.

Pravega vpogleda v resnično ozadje vse te zagonetne in vsekakor skrivnostne zadeve skoraj ni mogoče dobiti. Navezani smo le na posredna poročila raznih tujih listov, ki pa so vedno po-barvana tako, kakor pač zavzema dotični list prijazno ali odklonilno stališče nasproti sedanjim oblastnikom v Rusiji.

Od 1.—13. septembra

LJUBLJANSKI VELESEJEM

50% popust na železnici, parobrodih in avijonih
Na odhodni železniški postaji kupite rumeno legitimacijo za Din 2.—

Vsodržavna razstava „Za naš les“

Živalski vrt. Divjad v parku

Velika vrtnarska razstava

Industrija, obrt, trgovina. — Domače preproge. — Perutnina, kunci, golobi. — Ribe itd. Tekmovanje harmonikarjev 13. septembra

Krasno zabavišče. — Velikomestni variété popoldne in zvečer. — Vabimo Vas

Nepristranskemu opazovalcu se zdi, da se zdaj odigrava v Rusiji eno izmed

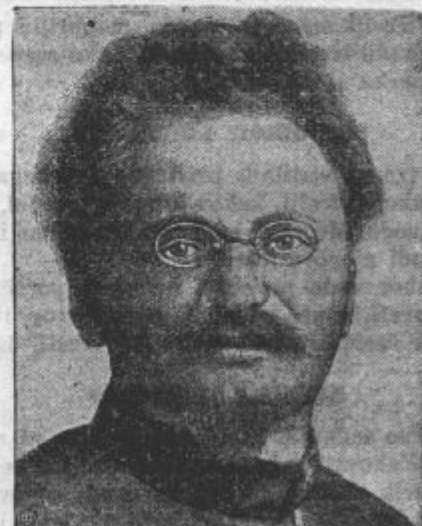
krvavih poglavij

vsake revolucije. Kakor neko usodno pravilo namreč velja v revolucijah resnica, da revolucija sama prej ali slej požre svoje idejne in dejanske

Stalin

vodilne ljudi. Francoski romanopisec A. France to klasično popisuje v svojem znamenitem romanu »Bogovi so žejni«. Kar se je v francoski revoluciji godilo v manjšem obsegu, to — ali vsaj nekaj podobnega — se dogaja v ruski revoluciji v toliko večji meri, ker je pač ta revolucija zajela širše ozemlje in razgibala tudi veliko večjo ljudsko množico.

Trocki

16 obtoženih — 16 na smrt obsojenih

Vseh obtožencev je bilo 16 in med njimi srečujemo znana imena boljševiških voditeljev, kakor: Zinovjev, Kamenjev, Rykov itd.

Nekam čuden in za nas nerazumljiv je bil proces, v katerem obtoženci niso zanikali krivde niti je niso skušali zmanjšati. Sploh se niso zagovarjali, ampak so v vsem dajali obtožnici prav in malone proslavljali državnega tožilca ter tako rekoč prosili smrtne obsodbe.

Zinojev, eden izmed prvakov ruske komunistične stranke, je bil sedaj obsojen na smrt in s 15 tovariši vred ustreljen

Spričo tega nepojmljivega nastopanja sodijo nekateri, da je vse le neusmiljena, krvava komedija, ki jo je zaigral Stalin, da bi laže razpalil boljševiške množice za

boj proti fašizmu

in tako utrdil položaj svojega režima. Drugi gledajo na vprašanje zopet drugače. Tretji spet menijo, da je nastop obtožencev le bolesten izraz ruske duše, kakor jo poznamo iz romanov velikega ruskega pisatelja Dostojevskega.

Kakor omenjeno, je težko reči, kdo ima prav. Res je le, da je sodišče vseh 16 obtožencev obsodilo na smrt. Sodba postane v

72 urah

izvršljiva. V tem času pa imajo obsojenci pravico, da vložijo prošnje za pomilostitev. Razen tega jim sodišče tudi iz lastnega nagiba lahko spremeni smrtno kazen v zapor najmanj 10 let.

Zaroto je baje iz tujine pripravil in vodil boljševiški poglavar Trocki, ki se je moral pred časom umakniti Stalinu.

Proces je po vsem svetu izzval mnogo vznemirjenja, vendar se zdi, da se rusko sodišče ne bo dosti oziralo na proteste iz tujine.

V Rusiji sami je seveda razburljiv proces tudi vzbudil izredno pozornost. Kako resna pa je vsa ta mrka afera, priča

samomor Tomskega,

enega izmed vodilnih pristašev Trockega. Može je takoj ustrelil, kakor hitro je izvedel, da je bilo v sodni dvorani med zasliševanjem imenovano tudi njegovo ime.

Kakor vedo povedati nekatera poročila, je pričakovati še več podobnih samomorov. Hkratu pa se v časopisju tudi vzdržujejo vesti, da

zarotniški proces

z obsodbo sedanjih 16 udeležencev še ni zaključen. Pričakovati je baje novih aretacij in verjetno tudi novih obsodb. Ako te napovedi odgovarjajo resnici, bi samo potrjevale naše uvodoma izrečeno mnenje. Končno sodbo o tem procesu pa bo najbrže mogla pravilno izreči šele — zgodovina.

Vseh 16 ustreljenih

V torek 25. t. m. zjutraj je bilo vseh 16 obsojencev v Moskvi ustreljenih, ker je izvršni odbor zavrnil njihovo prošnjo za pomilostitev.

španske borbe

V Španiji trajajo boji z nezmanjšano silo dalje. Vlada poročila vedo povedati o silni krvoločnosti upornikov. Uporniška poročila dolže istih grozot vladne čete. Po teh poročilih uporniki bombardirajo Madrid in je vlada pripravljena na beg.

Kakšen in kdaj bo konec te krvave tragedije, še ni mogoče reči. Verjetno je, da ne bo nobena stran odnehala prej, dokler ne bo nasprotnik popolnoma na tleh.

Nemčija

je Franciji izročila posebno noto, v kateri naglašajo, da je nemška vlada pripravljena uvesti prepoved uvoza nemškega orožja v Španijo.

S francoske strani pa prihajajo vesti, da namestnik Nemčija zasesti Balearske otoke.

Najbolj pa utegnejo imeti prav glasovi, ki vedo povedati, da Nemčija španski državljanski vojni ne pripisuje več prvenstvene važnosti, ampak da obrača vso svojo pozornost na — Podonavje.

Po teh vesteh namreč Nemčija računa s tem, da je Evropa popolnoma osamljena, ker se Amerika trenutno radi bližnjih predsedniških volitev ne more prihodnja dva meseca vtikati v evropska vprašanja. Zato pa želi Nemčija čas, ko živi Evropa v taki nervozni nestalnosti, izkoristiti za utrditev svojega gospodarskega položaja v Podonavju. Vedno bolj se tudi vzdržujejo vesti o

podonavski četverozvezi

med Italijo, Nemčijo, Avstrijo in Madžarsko. Madžarski kraljevski namestnik je že obiskal avstrijskega predsednika Miklasa in Hitlerja, baje pa se v kratkem sestane tudi z Mussolinijem.

Kmetska mladina

Pod zelenim praporom raste:

Drevo večnega življenja

Že nekaj časa opaža slovenska kmetska mladina izredno zanimanje — zase v vrstah ljudi, ki bi jim mi kmetski fantje in dekleta takega zanimanja prav za prav sploh nikdar ne prisojali. Ljudje, ki nas skušajo po volje božati — ali nas po mačje napadati — ali nas sirensko vabiti, so tako različni, da čutimo in slutimo za vsem njihovim raznolikim naporom en sam skupen in

enoten namen.

Ta namen je: pridobiti kmetsko mladino zase ali ji pa onemogočiti nadaljnji kulturni, prostetni in gospodarski razmah. Radi tega smo se odločili, spregovoriti nekaj načelnih besedi in prosimo cenjeno uredništvo toliko gostoljubja, da nam dovoli v »Kmetiskem listu« stopiti z našimi izvajanjem pred javnost.

Kmetsko mladinski pokret

je socijalno-kulturno gibanje vsega našega mladega podeželja. To gibanje je nujno vzniknilo iz razmer, nastalih deloma že med vojno, zlasti pa še po svetovni vojni.

Ko smo kot otroci poslušali pripovedovanje starejših, kako je podeželska mladina živela pred vojno, nam je nehote vstajala želja, da bi bili vsaj toliko ugodja deležni tudi mi, ko dosežemo fantovska ali dekliška leta. Mesto izpolnitve svojih želja pa smo doživeli in še doživljamo grenka razočaranja: Naše delo ni vredno nič, domovi naših očetov, ki naj bi nekoč postali naša last in nedotakljiva, večno plodna dediščina bodočega pokolenja, propadajo in ječe pod bremenom, tako da nam v bližnji bodočnosti grozi vsem skupaj usoda brezdomcev, ki je najbolj rodovitna leha za pridelovanje brezdomovinstva. Iz tega pa se rodi nered, kaos, nezadovoljstvo, anarhija.

Iz osebne bolečine, iz krivice, ki jih je vsakdo izmed nas občutil na sebi in bližnjih svojcih, se je v nas jelo porajati novo pojmovanje in novo gledanje. Začutili smo medsebojno povezanost in zaslutili, da je

vas važna socialno-gospodarska tvorba,

ki ima v družbi čisto svojski pomen in nalogo, pa mora — ali bi vsaj morala imeti tudi čisto svojske — pravice.

To spoznanje je rodilo samo po sebi zahtevo po skupnem nastopu, po enotnosti in povezanosti, torej po organizaciji!

Že ob prvem spoznanju te resničnosti smo se hkratu zavedeli, da starejši rod ne bo kos novim nalogam. Deloma je vmes tradicija, de-

loma onemoglost, ki jo je v veliki meri zakrivilo gorje svetovne vojne in jo še povečujejo vsakdanje brige in težave, deloma pa je tudi res, da je razvoj vsakega posameznika mogoč le do neke meje. Zato zreli človek v poznih letih, ko je njegova duševna podoba do njemu dosegljive stopnje že izoblikovana, ne more več sprejemati novih idej s takim ognjem, da bi jih popolnoma vsrkal vase in spoznal kot svojo last.

Ob uvaževanju vseh teh okoliščin smo mladi spoznali, da moramo sami postaviti temelje novi stavbi našega podeželja. Tako smo se začeli organizirati in delovati v glavnem v dveh smereh:

1. da prebudimo slovensko podeželje in vzdamo v ljudeh spečo kmetsko zavest in
2. da vsem ostalim slojem pokažemo in dokažemo pomen in važnost podeželja, torej kmetstva, za vso družabno zgradbo in zlasti tudi za njeno najvišjo etično obliko: narod — in za njeno najvišjo organizatorno formo: državo.

Svoje delo od vsega početka opravljamo javno in si ga vsakdo lahko ogleda, koliko in kadar se mu to zdi potrebno. Saj na vse svoje prireditve vabimo javno z letaki in s pozivi v listih in bi to storili še v večji meri, če bi nam bili vsi listi toliko naklonjeni, da bi objavljali naša vabila. Ker je torej to delo javno in si ga vsakdo lahko ogleda in presodi, ne bomo tu obširneje govorili o njem. Naglasiti pa moramo nekaj drugega! Kot socijalno kulturno gibanje ne more biti slovenska kmetska mladina

nikomur priprega

za kake branjevske namene. To smo že ponovno povedali in to moramo danes naglasiti. Mi nismo avantgarda poedincev, ki bi po naših hrbtih radi zlezli do oblasti. Ne, v to se ne ponizamo in se ne bomo nikoli ponižali. Mi samo dramimo, kličemo v življenje, širimo razgled in poglobljamo pogled kmetskemu človeku v vse zapletene globine in vrtince javnega življenja. Mi mladega kmetskega človeka ne pehamo kot klavno žrtev v življenjski boj, ampak napenjamo vse sile, da

kmetsko mladino vsestransko usposobimo

za neizogibno in vedno ostrejšo življenjsko borbo. Naša težnja gre za tem, da naj podeželje najprej samo spozna in pravilno oceni vrednost svojega dela, potem pa tudi vse ostale sloje zakonitim putem prisili, da bodo to oceno priznavali in primerno uvaževali. Z drugimi besedami se to pravi: Vse delo kmetsko-mladinskega pokreta gre za tem, da s prebujenjem kmetstva

doseže za ta najvažnejši sloj današnjega družabnega sestava enakopravnost z ostalimi sloji, pravično vrednotenje njegovih sil in pravilno in pravično zastopstvo povsod tam, kjer se odloča o javnih vprašanjih.

Mladina se ne vdinja

Radi tega svojega pijonirskega poslanstva se kmetska mladina ne more in ne sme nikomur vdinjati. Naš zeleni prapor mora ostati čist, pa naj odkoderkoli pihljajo še tako vabljuje sapice. Posamezni člani naši se seveda kot državljani lahko poslužujejo državljskih pravic in pri tem ravnajo po svobodnem preudarku. Naš pokret pa je in ostane pri tem nedotaknjen. Kajti mi vprav zato delamo, da vzgojimo in izoblikujemo svobodnega kmetkega človeka, ki bo znal živeti brez jerobstva in misliti brez — prijateljskih diktatov.

Vsem torej, ki si »s tinto prste mažejo«, da bi nas speljali s prave poti, svetujemo, naj si prihranijo napore. Škoda je truda, ker je drugod dovolj ledine, ki čaka oračev. Tudi onim, ki nas natolcujejo, ki skušajo naše pošteno delo, naše idealne in plemenite namene prikazati kot kaj protizakonitega, rovarskega in prekucuškega, povemo odkrito, da imamo za vse to — samo gluha ušesa! Vemo namreč, da je mogoče ubiti ljudi, vemo pa tudi, da so ideje nesmrtni. Samo judeževske žrtve so brez haska, plemenitost idej pa je vprav v svojih žrtvah — drevo večnega življenja.

Občni zbor

Krško-brežiškega Pododbora

Društva kmetiskih fantov in deklet, včlanjena v Krško-brežiškem Pododboru, so imela v Leskovcu v nedeljo, dne 16. t. m. svoj letni občni zbor, kateri je potekel v najlepši skladnosti naše kmetske mladine. Iz poročil, ki so bila na občnem zboru podana, je bilo razvidno, da društva v razveseljivem tempu napredujejo v vseh pravicah društvenega življenja, zlasti pa na organizatornem, prosvetnem in kulturnem polju.

Pri volitvah novega poslovnega odbora je stavila tov. Žičkarjeva predlog, da se ponovno izvoli star poslovni odbor s tov. Tinetom Horvatičem na čelu. Predlog Žičkarjeve je bil od občnega zbora soglasno sprejet.

Po zahvali novoizvoljenega poslovnega odbora za mu izkazano zaupanje je predložil predsednik tov. Horvatič v odobritev sledečo resolucijo:

»Društvo kmetiskih fantov in deklet« je izključno kulturno gibanje kmetske mladine. Zato zbrani na občnem zboru »Pododbor« odločno obsojamo vse tiste, ki želijo naš pokret zavesti v kakršnekoli politične struje in odklanjamo vse njihove namere, ker smo sami zmogni, da vodimo naš kmetsko-mladinski pokret. Odklanjamo in obsojamo vsa obrekovanja in klevete, ki se zadnje čase širijo in obljublamo, da ostane naš pokret še v naprej izključno kulturno-kmetsko-mladinsko gibanje.

Predložena resolucija je bila od občnega zbora soglasno sprejeta.

Ptuj

Redna seja širšega odbora Pododbora Zveze kmetiskih fantov in deklet za Ptujsko okrožje se vrši v nedeljo, dne 30. avgusta ob 9. uri zjutraj v Narodnem domu v Ptuj. Radi nujnega in obširnega dnevnega reda vabim k polnoštevilni udeležbi vse člane in članice širšega odbora.

Predsednik.

OB 2. OBLETNICI SMRTI DR. JANŽETA NOVAKA 19. JULIJA smo nameravali postaviti skromen spomenik na njegovem grobu v Notranjih goricah. Nepredvidene zapreke so onemogočile ta načrt. Obveščamo tovariše in narodno javnost, da se bo odkritje izvršilo dokončno zadnje nedelje v oktobru t. l. — Ponovno se obračamo do vseh pokojnikovih prijateljev, tovarišev

in vseh, ki cenijo pokojnikove velike zasluge, da prispevajo vsak po svojih močeh vsaj skromen dar. — V Ljubljani, dne 24. avgusta 1936.

PRIPRAVLJALNI ODBOR

TOVARIŠKA DRUŠTVA so po večini poslala denar za razglednice. Nekatera društva ponovno vljudno naprošamo, da nakažejo denar za prodane razglednice. Neprodanih ni treba vračati po pošti, temveč naj jih prinese v Ljubljano delegati, ki se udeležijo občnega zbora Zveze kmetiskih fantov in deklet 13. septembra. Vendar se nadajamo, da bodo tovariška društva storila vse, da se razglednice razpečajo. »Brazda«, Ljubljana.

Mlatič

»Ne želi svojega bližnjega blaga«

Kar nam je zmanjkalo slave na olimpijskih tekmah v Berlinu, to si skušamo nadomestiti doma z birokratsko omejenostjo. Glede tega moramo pa že reči, da smo res od fare!

Ondan se je zgodilo, da so se izmenjale v upravi neke občinske ubožnice »špice«, ker je odfrčal župan. To ni končno nič tako groznega. Saj v javnem delu ni nihče intabuliran na svoj stolec in veljajo tudi besede, ki jih čisto čitamo nad vhodnimi vrati na pokopališče: »Danes meni, jutri tebi.«

Bolj nerodno pa je, če prileti za županom uradni akt, da manjka v inventarju toliko in toliko kuhalič, motočkov, piskrov in piskrčkov, pokrovov in pokrovcev, cunj in pljuvalnikov ter povrh še — kar brezdvomno spada v ubožnico — neizogibna mišnica. Stari in onemogli ljudje nimajo več niti mačje spretnosti niti gibkosti. Kako naj love in preganjajo miši, če jim je nemarni župan zapravil mišnico?

Župana oblije znoj. Po svoji vesti in po svoji kuhinji brska, toda nikjer ni sledu o dragoceni imovini občinske ubožnice. Vrne akt, utemeljuje, razlaga in dokazuje. Dokazovati je sicer lahko, toda dokazati, dragi moji, to je vprašanje, ki človeku pije kri. In nekdanji župan je dokazoval in utemeljeval, gospodje pa so pisali in pretili, akt je krožil kakor odojek na raznju. Vse bliže in bliže je bila katastrofa. Tedaj pa —

No, gospodinja v ubožnici — dajmo ji radi domačega lica vse zadeve to domače ime — je tudi dobila akt v roke in je uganila pravo. Da, ženske imajo vedno izvrsten nos. Našla je od konca do kraja vse pogrešane predmete in tudi od rje razžrto mišnico med staro šaro, kamor so bili nekdanj obsodili to bridko imovino trije nalašč za to odbrani in določeni občinski očetje. Spoznali so namreč, da je že toliko obrabljena, da ni več za rabo.

S tem je bila stvar pri kraju. Nekdanji župan si je oddahnil. Gospodinja se je olajšano nasmehnila v zavesti, da je izvršila svojo dolžnost. Nekomu pa se je povesil nos in je molče vtaknil v žep novo — birokratsko blamažo v spoznanju, da ima še veljavo — deseta božja zapoved.

Vsi so prihajali...

Ali naj bi zapeli? Pa dajmo, no, kakor se spodobi ljudem z mastno plačo! Se je namreč spremenila v slovenski žurnalistiki moda. Včasih so namreč pisali ljudje o koritih, zdaj pa, odkar se je treba bolj in bolj dobrikati kmetu, so ljudje korita v listih opustili, ker so se nemara spričo bližine kmeta jeli zavedati, da brez korit ni — pitanih prašičev.

Tako so torej prišle mesto korit na vrsto na tej lepi slovenski zemlji — mastne plače. To je zdaj časopisni kanon, s katerim streljajo ljudje z mastnimi plačami na svoje — krušne očete.

Nas to streljanje sicer čisto nič ne boli, ker nas ne more zadeti. Čudimo pa se, kdo je ta

kanon zajahal pri listu, kjer stojijo za njim »trdno kakor zidi grada« ugledni gospodje dr. Lončar, Stane Vidmar, dr. V. Kukovec in drugi. Da bi streljal s tem kanonom g. St. Vidmar, ki ga je »diktatorski« režim imenoval za banskega svetnika, on pa je nazival dr. Marušiča za ljudskega bana, — da bi torej streljal on, se nam ne zdi verjetno. Da bi jezdil na tem kanonu gosp. dr. Lončar, ki ga je »diktatorski« režim od profesorja pomaknil do prosvetnega šefa, potem pa posadil na »topli stolček« gimnazijskega direktorja, se nam zdi še bolj nemogoče. — Da bi pa končno streljal g. Kukovec, je celo neverjetno. Saj nam ni treba obujati spominov na petomajsko kandidaturo, JNS in verifikacijski odbor.

Taka je torej ta godba, kjer se za spremembo večsah oglasi še kak bas, namazan s podobno kolofonijo.

Vse te stvari so torej take, da ni verjetno, da bi ti gospodje streljali s takimi puritanskimi kanoni. Zato naj tista gospoda, ki strelja, stopi na solnce in se javnosti predstavi.

Mi — kakor rečeno — prepuščamo gospodi mišne vesti neokusno zabavo. Slovenska zemlja, ne ona papirnata, ki je neobčutljiva in mirno vzdrži tudi vsak nesmisel, ampak prava, resnična in živa slovenska zemlja, na kateri živimo in za katero deloma, ve, da smo delali in delamo vedno zanjo brez ozira na to, če smo v vladi ali zunaj nje. Delali smo zanjo tudi takrat, ko neki gospodi ni bilo nič mar slovenske zemlje, ampak so se potegovali le za —

Kot vljudni ljudje pa gospoda, ki so se ji šele po tolikem času jeli buditi ljubezenski vzgoni do slovenske zemlje, opozarjamo na neko malenkost, namreč:

Dokler so strune na godalu natrte s kolofonijo, pojo; če pa pride vmes neprilika, da kdo namaže te strune z mastjo, utihnejo. In bolj ko je mast zašlesljivo svinjska, hitreje izgube strune glas!

Torej, gospodje, kar naprej in lepo po taktu: Na vas, na vas, na vas — toda ne k ljubei in mastnim plačam, ampak — k resnici v vas! Bomo videli, kako boste vzdržali pripekajoči žar te božje hčerke.

+ Martin Radač

V vasi Cerini, občini Čatež ob Savi, se je dogodil v četrtek ponoči preteklega tedna razbojniški napad, kakršnih ne pomnimo v Sloveniji. Razbojniška banda kakih desetih oboroženih tolovajev je napadla hišo uglednega posestnika in gostilničarja Martina Radača. Hiša leži tik ob glavni cesti od Čateža proti Samoboru.

Razbojniška tolpa je pričela streljati v sobo, kjer je ležal gospodar Martin Radač. Nato je vdrla v vežo, oddala že nekaj strelkov skozi sobna vrata, nakar so otvorili divji ogenj v spalni sobi. Streljali so na vse strani kot pobesneli. En strel je zadel Martina Radača v trebuh in mu pretrgal čreva.

Ko so razbojniki vse pokončali, so se umaknili in se čez nekaj časa zopet vrnili in ponovno pričeli streljati v sobo.

Martin Radač je ranam podlezel. Žrtev brezdušnega napada.

Martin Radač je bil soustanovitelj bivše SKS, zaveden pristaš kmetskega pokreta in poštvovalen delavec v njegovih vrstah. Bil je močan steber kmetskega gibanja ob hrvatski meji, ki ni nikdar kolebal v političnem življenju. Bil je pristaš jugoslavanskega kmetskega gibanja in odločen nacionalist.

Neumorno se je trudil za nove cestne zveze s hrvatskimi kraji čez Gorjance. Skrbel je tudi sicer za napredek čateške občine in imel mnogo uspehov. Znan je bil daleč naokrog in povsod užival velik ugled. Bil je značajan mož, odkrit in pošten.

Vsi ga bomo ohranili v najlepšem spominu. Njegovi užaloščeni in težko prizadeti družini izrekamo naše globoko sočustvovanje in sožalje.

Najcenejša izraba malih vodnih sil

Znano je, da so vsa sredstva za razsvetljavo kot petrolej, špirit, olje, sveče itd. v primeri z električno razsvetljavo za današnje čase zastarela, nepraktična in predraga.

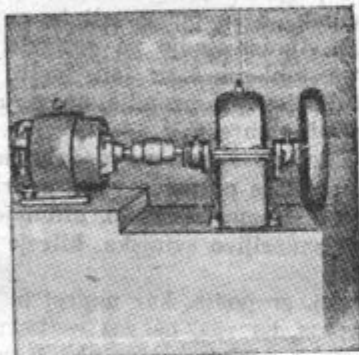
Sedanja gospodarska kriza je tudi dokazala, da ji najuspešnejše klubuje ravno oni kmetovalci, ki uporabljajo pri obdelovanju svojega pose-

stva najmodernejše stroje in orodje.

Najbolj razširjena, cenena in uporabna gonilna moč pri poljedelskih strojih je pa zopet ravno elektrika.

Za pogon vodnih sesalk, mlatilnic, slamo-reznic, krožnih žag, beneških in polnojarmenikov, mlinov itd., je električna moč tudi zelo do-

brodošla, ker se da poljubno prenesti na vsak kraj uporabe.

Električna sila pa je navadno le v krajih, ki ležijo v bližini električnih daljnovodov v zadostni množini na razpolago.

Popolnoma drugače pa je v teh ozirih v naseljih in krajih, ki so od takih daljnovodov zelo oddaljeni. Ti kraji ležijo navadno visoko v hri-

bli, blizu katerih naselij pa se običajno nahaja kak mal potoček, četudi le s samo nekaj litri vode na sekundo, kateri potoček pa ima skoro vedno precejšen padec. (Slika 1.)

Današnja tehnika omogoča izrabo tudi takih, navidezno nepomembnih vodnih moči in to z nizkimi, celo v današnjih časih na razpolago stoječimi denarnimi sredstvi.

Z vodno močjo proizvajani električni tok je najcenejši in najzanesljivejši vir najboljše razsvetljave in gonilne sile.

Srednje velika kmetija potrebuje za razsvetljavo povprečno 15 do 20 žarnic, od teh gori približno samo polovica naenkrat, tako da zadostuje za to razsvetljavo približno polovica konjske moči ali sile. Popolnoma zgrešeno je mnenje lajkov, da stane vsaka turbinska naprava Din 50.000— in več, ker se dobe danes turbine domačega izdelka, ki so v vsakem oziru enakovredni izdelki z dragimi inozemskimi izdelki že od Din 2000— naprej. (Slika 2.)

Projektiranje turbinskih, kakor tudi električnih naprav pa naj se vedno prepusti le po-klicnim strokovnjakom, ker je za vsak padeč in za vsako vodno množino velikost in večkrat tudi konstrukcija turbine drugačna. Turbinska, kot električna naprava se gradi samo enkrat v življenju, zato morajo biti te naprave zgrajene točno po tehničnih predpisih. In ravno pri takih napravah ima navidezno majhna nepomembna napaka ali tudi samo malomarnost ali površnost večkrat velike in usodne posledice.

Pogosto se sliši laženo mnenje ljudi: »Za našo vodno moč ni uporabne turbine, ker je vodna množina premajhnac. V takih slučajih se napravi vodni zbiralnik, v katerem se čez dan voda zbira skozi 16 ur in po noči se trikratna vodna množina izrablja za razsvetljavo. (Slika 2.)

V krajih, kjer je vodna turbina daleč od stanovanja, je v gotovih slučajih dana možnost, da se vrši odpiranje in zapiranje vode iz stanovanjske hiše, to se pravi, da se vzdržuje enakomerno električno napetost ne da bi bilo tre-

Kriza vinogradništva in konzervirani mošt

Pri nas je vinogradnik skoraj vedno tudi kletar; on navadno ves svoj pridelek grozdja sam predeluje v vino. Le majhno količino svojega pridelka proda v obliki svežega grozdja, še manj pa napravi sladkega mošta (samo za čas trgatve), to je vzrok, da se pri nas pridelava razmeroma preveč vina.

Dosedaj se ni upoštevala zelo povoljna možnost rešiti vinogradniško krizo. Lahko se namreč občutno zmanjša proizvodnja vina, ne da bi trpeli pri tem vinogradniki kakršnokoli škodo. Nasprotno, oni bodo dvakratno zaslužili. Rešitev je v tem, da se naj velik del grozdja predela v konzerviran sladki mošt.

Ostali manjši del grozdja pa se naj predela v vino. Zaradi manjših zalog vina, bodo cene vinu poskočile. To je en dobiček. Konzervirani mošt bodo kupovali vse leto, posebno v poletnih dneh, in to v precejšnjih množinah, žene, otroci in tisti, ki sploh ne pijejo vina. To je drugi zaslužek.

Konzervirani mošt bo tako pridobil mnogoštevilne, povsem nove odjemalce. Vino jih ima pri nas približno 2 do 3 milijone. Sladek konzervirani mošt pa bo imel ostalih 10 milijonov prebivalcev naše države za svoje odjemalce.

Konzerviranje mošt torej nikakor ne bo konkuriral vinu. Sladki mošt namreč ne bo iskal svojih odjemalcev med uživalci vina, ampak med ostalim prebivalstvom. Nikakor bi ne bila upravičena bojazen vinogradnikov pred pokretom konzerviranja sladkega mošta, ampak bi se morali v čim večjem številu pridružiti temu pokretu, kajti sedaj se kaže vse bolj očitna potreba, da se naj grozdje predeluje v dveh oblikah: v vino in mošt in ne kot dosedaj samo v vino. K sreči pa imamo sredstvo (Nipakombin A II), s katerim je mogoče vsakemu vinogradniku brez strokovne izobrazbe konzervirati sladki mošt. Na ta način bodo vinogradniki pridobili nove odjemalce in bo tako omogočen procvet našega vinogradništva.

A. Mužinić, prof.

ba hoditi k turbini sami, kar je posebno pozimi v mrazu in snegu zelo dobrodošlo. (Sliki 3 in 4.)

Solidno zgrajena in za vodne razmere tehnično dovršena turbinska naprava in z njo zve-

zana električna centrala je in ostane najcenejša in v gospodarskih ozirih trajen vir električne razsvetljave in gonilne sile ter zato najplodnejše naložen kapital.

Vsaka konjska sila neizrabljene vodne moči je za gospodarstvo posameznika kakor za celoto izgubljen kapital.

V vseh slučajih se obrnite brezobvezno na Elektrostrojno podjetje Ing. Franc Vrečko, Ljubljana, Tyrševa cesta 9, ki vam radevolje da vse potrebne informacije in pojasnila.

TISKOVINE

vseh vrst trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in pocenito

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 25
TELEFON ŠTEV. 25-52

Posnemanja vreden nauk

Člani Katoliške akcije za zagrebško nadškofijo so imeli prejšnji teden v Zagrebu poučen tečaj, katerega se je udeležil tudi nadškof koadjutor A. Stepinac, ki je imel na prisotne prelep govor. Rekel je med drugim:

»Paziti moramo najprej sami nase, če hočemo učiti druge. Če hočeš učiti druge ponižnosti, potem bodi najprej sam ponižen. Ako misliš druge učiti, naj ne žališ in klevečajo, potem se vežbaj v prvi vrsti sam spoštovati in ceniti dober glas in ime drugih. Ako hočeš učiti druge strpljivosti, potem bodi prvi sam strpljiv. Ako želiš, da bodo drugi prežeti bratske ljubezni, potem bodi sam najprej poln bratske ljubezni napram drugim. Ako hočeš učiti druge pravičnosti, potem bodi sam pravičen. To zahtevam od vas v prvi vrsti kot pobornikov Katoliške akcije. Če se boste tako ponašali, vam ne bo mogel nihče ničesar in nikdar oporekati in lahko boste rešili marsikatero dušo propasti in pogubljenja.«

Ta nauk zagrebškega nadškofa je za nas tako globok in lep, da bi ga mogel posnemati vsak zemljan ne glede na kateri veroizpovedi pripada.

Nova senatorja

Za senatorja sta bila postavljena gg. dr. Mehmed Spaho, minister za promet in Dušan Djerić, odvetnik v Tuzli.

Ježica pri Ljubljani

Lanskoletna razstava sadja in cvetja je ostala vsem obiskovalcem v najboljšem spominu. Letos pa se naša delavna podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva pripravlja na novo, še obširnejšo in pestrejšo razstavo, ki se bo topot ozirala tudi na prikaz domačih njivskih pridelkov. Prikazano pa bo tudi zgodnje in špalično sadje, ki se baš pri nas radi letoviščarjev in bližine mesta vedno najbolje proda. Razstava bo v nedeljo 30. avgusta od 7. do 19. ure v šoli na Ježici, ob 10. uri pa bo istotam tudi poučno predavanje. Vstopnine ni, prostovoljni prispevki pa se zbirajo v korist olepšave domačega kraja. Vabimo vse občane in druge prijatelje sadjarstva in vrtnarstva, da si razstavo ogledajo, a tudi da sami pokažejo svoje njivske in vrtno pridelke ter cvetice z oken in gredic. Razstavno blago naj bo poslano v šolo najkasneje do 29. avgusta zvečer. V slogi sta moč in napredek!

Sv. Jurij pri Grosupljem

Dne 17. avgusta 1936 smo spravili k večnemu počitku Goršiča Jožeta v 73 letu starosti, znane posestnika in lesnega trgovca iz Ponovevasi. Dan pozneje pa smo pokopali 86letnega Trontlavega očeta iz St. Jurja. Obema želimo, naj jima bo lahka domača gruda, ostalima družinam naše iskreno sožalje.

Imenovana sta bila zavedna naša somišljenika, zato je naša dolžnost, da se jih s to skromno priobčitvijo v »Kmetemski listu« spomnimo.

Občinske volitve v Sloveniji

V nedeljo so se vršile v štirih občinah namestne občinske volitve. Izid volitev je bil naslednji:

Domžale: Vol. upr. 740. Glasovalo je 525 volilnih upravičencev, ali 71%. Opozicijska lista z g. Končanom je dobila 186 glasov, lista JRZ pa 339 glasov ali 46 odstotkov.

Dvor: Vol. upr. 344, glasovalo 298 ali 84%. Lista opozicije s Kovačem na čelu 143, JRZ s Travnikom na čelu 146 ali 42,4% glasov.

Zagradec: Vol. upr. 391. Volilo 297 ali 75%. Opozicijska lista z g. Orlom 109 glasov, JRZ 188 glasov ali 48%.

Žužemberk: Vol. upr. 751. Volilo 496 ali 66%. Opozicijska lista z nosilcem Pehanijem je dobila 167 glasov, JRZ pa 329 glasov ali 43,8% od vseh volilnih upravičencev.

Novice

× V Štepanji vasi so imeli izredno slavnost. Nj. Vel. kralj Peter II. je botroval zadnjo nedeljo desetemu otroku služitelja državnih železnic Josipa Zihlerla. Pri slovesnem obredu je visokega botra zastopal g. polkovnik Mihajlo Bakic, pomočnik komandanta 40. pešpolka, botra pa je bila g. Pavla Miklavčičeva, uradnica državnega tožilstva v Ljubljani.

× Rodovniška premožanja. Na ogled rodovniškega premožanja v Smartnem ob Dreti dne 1. septembra t. l. ob 9. uri dopoldan vse iskreno vabi. — Odbor.

× Cena vstopnicam in legitimacijam za obisk jesenskega ljubljanskega velesejma za tiste, ki bodo s pomočjo rumene železniške izkaznice a) Din 2— izkoristili 50% popust na železnici; a) če je vozna karta do Ljubljane veljala do Din 25— dobi obiskovalec pri velejski blagajni legitimacijo za Din 10— in ima z njo pravico do enega dnevnega in enega večernega obiska velesejma; b) če je karta veljala do Din 60—, dobi obiskovalec legitimacijo za Din 15— in ima z njo pravico na tri dnevne in tri večerne obiske velesejma; c) če je karta veljala čez Din 60—, dobi obiskovalec legitimacijo za Din 25—, ki daje pravico na šest dnevnih in šest večernih obiskov velesejma. Za Ljubljan-

čane in tudi tiste, ki se voznih olajšav ne bodo poslužili, stane legitimacija Din 25— in velja za 13 dnevnih in 13 večernih obiskov velesejma. Vstopnica za enkratni obisk velesejma stane Din 10—.

× V vsej državi najinteresantnejše razstave bodo letos gotovo na jesenskem ljubljanskem velesejmu od 1. do 13. septembra, kamor bo zlasti velika, vso državo upoštevajoča propagandna razstava »Za naš les« privabila obiskovalce iz vse Jugoslavije. Pokazala nam bo naše lesno bogastvo v primeri z drugimi državami in tudi produkcijo lesa ter stranskih produktov. Najvažnejši del razstave bo pa gotovo oddelek, kjer bo nazorno z načrti in modeli prikazana uporaba lesa v stavbarstvu in za najrazličnejše druge namene ter vsi mogoči izdelki industrije in obrti, predvsem pa tudi kemije. Njej bo priključen skoraj 10.000 m² obsegajoč živalski park z vsem živalskim naših gozdov, obenem pa tudi mikavna razstava »Naš sodoben vrt« z večimi posebnimi razstavami cvetja, raznimi modernimi vrtovi ter sploh vsem, kar zanima našega prijatelja vrtov. Seveda na tej razstavi ne bo manjkalo tudi najlepšega sadja in najboljših zelenjav. Razstava malih živali bo spet nudila priliko, da si rejci izberejo za plemo kunce, perutnino in golobe, a za razvedrilo bo skrbel veseli prostor z vsemestnim varietejem. Za ljubljanski velesejem veljajo 50% popusti na železnicah, ladjah in letalih. Uspeh je velesejmu zagotovljen z vsemi temi razstavami, zlasti bo pa spet privlačna sijajna razstava pohištva.

× V St. Vidu pri Stični razburja prebivalstvo prav grd zločin. Tam je namreč umrl bivši posestnik Jakob Pajk. Zelel je, da mu denejo v krsto tudi njegovo palico, preden ga pokopljejo. Domači so mu to željo seveda izpolnili. Med ljudmi pa je krožila govorica, da je Pajk v palici odnesel okrog 25 tisočakov s seboj v grob. To je podkurilo nekega zločinca, menda sta bila celo dva, da je odkopal grob, izrezal na krsti primeren luknjo in vzel mrliču palico. Če je res našel zverjak v palici kaj denarja, bo ugotovila preiskava, če se seveda oblastem posreči izslediti zločinca.

× V Subotici se je v predmestju Aleksandrovo na železniški progi primerila huda nesreča. Čez progo sta se dva kmeta peljala z vozom. Na vozu sta imela tudi osemletnega otroka. V zadnjem hipu je voznik opazil, da prihaja vlak. Skočil je takoj z voza, toda bilo je že prepozno. Lokomotiva je že zadela ob voz. Voznika je vrglo daleč pod našip, kjer je nevarno poškodovan obležal. Njegovemu tovarišu, Josipu Davčiku, je odtrgalo glavo, otrok pa je po čudnem naključju ostal nepoškodovan.

× Na Malem Lipoglavu pri Šmarju je pogorela hiša Janeza Trontelja, posestnika iz Gornje Slivnice. V hiši sta stanovali dve stranki, ki sta si pohištvi večinoma rešili.

× V Dol. Lakušu je delavec Franc Škafar iz Odrancev zavožil v gručo žensk. Pri tem je povozil Heleno Vargo, ki je dobila pri tem tako močne poškodbe, da je radi njih posledic umrla.

36

*Kaj nam je pripravil
stric Tivar
za jesen in zimo?*

Lepe sportne oblekce	od din. 70 ~ 170-
Mornarske oblekce	" 90 ~ 150-
Zimske suknjiče	" 190 ~ 260-
Sportne čepice	" 10 ~ 20-

Za deklice:

Oblekce	od din. 89 ~ 159-
Zimske plašče	" " 160 ~ 340-

Hubertuse
garantirano nepremočljive
za dečke in deklice
od din. 160 ~ 220-

TIVAR
OBLEKE

× V Malem Križu blizu madžarske meje sta Miško Zagar in njegov sin Ivan umorila Zagarjevo pohorjenko, 22letno Ljubico Zagorac. Stari Zagar je dekle zapeljal, ko pa so se jele kazati posledice, jo je podil od hiše. Mladenka se ni dala odpraviti, ampak je zahtevala odškodnino. Zato sta jo umorila. Oče jo je držal, sin pa — zadavil. Nato sta jo odvele na dvorišče in ji zabodla vile v trebuh. Potlej sta hotela ljudem natveziti, da je Ljubica izvršila samomor. Stvar pa se je kmalu pojasnila in oba zločinca prejmeta sedaj primerno kazen za svoje strahotno zverinstvo. Razburjeno ljudstvo ju je hotelo linčati.

× V Beogradu je bil razrešen dosedanji član nadzornega odbora poštne hranilnice g. Miloš Stibler in na njegovo mesto imenovan g. Bojan Pirc, šef oddelka Centralnega higienskega zavoda v Beogradu.

× V Hrastju pri Pekrah je toča zadnje soboto napravila ogromno škodo. Popolnoma je zbila vinograde in sadovnjake, največja pa je škoda v tamkajšnji banovinski trsnici. Toča je bila debela kakor drobnji orehi.

× V Betnavskem gozdu pri Mariboru si je vzel življenje delavec Ivan Filej. Pred odhodom z doma je rekel svojcem, la gre k zdravniku. Potem ga ni bilo šest dni na spregled. Končno ga je našel v gozdu občenega neki pastir. Truplo nesrečnega človeka je bilo že v razkroju.

× V Jelenčah pri Pesnici se je iz neznanega vzroka obesila v hlevu 51letna posestnica Jožefa Dajčerja. Našli so jo, ko je bila že mrtva.

× Pri Dubrovniku je na področju vasi Dubač izbruhnil gozdni požar v tamkajšnjem borovem gozdu. Ogenj se je širil s tako naglico, da je moralo gasilcem priti na pomoč tudi vojaštvo.

Skraja so požar že zadušili, vendar je čez nekaj ur vnovič izbruhnil. V gozdu so sedaj postavljene straže. Škoda je velikanska, ni pa še točno ugotovljena.

× Učiteljska imenovanja. Pred kratkim je prosvetno ministrstvo objavilo vrsto učiteljskih imenovanj, premestitev in upokojitev.

× Blizu vasi Selo pred železniško postazo Straža-Toplice se je smrtno ponesrečil 40letni kmet Josip Šiška. V voz, s katerim se je peljal na polje, je imel vpreženega konja in vola. Ko pa je peljal čez železniško progo, je prisopihal posebni vlak in lokomotiva se je zalelela v voz tik med vprego in voznika. Šiška je bil takoj mrtev. Tudi vola je pri tem ubilo. Voz je bil razbit na drobne kose, konj pa strahovito zmrcvarjen.

× Korupcija v bolnici za duševne bolezni v Kovinu. V Kovinski blaznici (Banat) je bila te dni končana preiskava proti ekonomu Severju, ki je bil obdolžen raznih korupcijskih zadev. Preiskava je ugotovila, da so bile obtožbe upravičene in je spravila na dan gorostasne stvari, kako je ekonom Sever gospodaril v blaznici več let. Cela stvar bo prišla v kratkem pred sodno razpravo.

× Pri Višnji gori je na tamkajšnjem strmem klancu neki avtomobilist povozil 19letnega poljskega dninarja Jožeta Zupančiča z Brezovega. Fant je nezavesten obležal na cesti, šofer pa je z avtom brezskrbno dirjal dalje. Neki tovarni avto, ki je privozil mimo, je ponesrečenca prepeljal v ljubljansko bolnico, kjer pa je Zupančič v zvezi zdravniški pomoči podlegel poškodbam. Brezsrčnega avtomobilista še niso izsledili.

× V Strgonjeh na Dravskem polju je zopet gorelo. Požar je uničil posestniku Valentinu La-

hu gospodarsko poslopje in pridelke. Škoda znaša Din 12.000.—. Vzrok požara še ni ugotovljen. Čudno je vsekakor, da vprav po Dravskem polju »rdeči petelin« tolkanj razsaja. Ali je tu nemara organizirana požigalska tolpa posredi?

× V Formah blizu Škofje Loke je nekemu kmetu pogorelo gospodarsko poslopje z vso zalogo sena in slame. Uničeno je tudi vse sadno drevje okrog hiše, hišo samo pa so gasilci iz Kranja, Zabnice, Škofje Loke, Godešiča, Virmaš in od drugod obvarovali pred požarom. Prizadetj kmet trpi občutno škodo.

× V Ljubljani je šofer Ivan Dimnik po nesreči povozil z avtomobilom delavčev hčerko Verico Škodo. Mala si je pri tem zlomila tilnik in kmalu umrla.

Sejmi

30. avgusta: na Hajdini, št. Ilju, Sv. Rozaliji;

31. avgusta: št. Vid na Blokah, Vel. Loki, Obrepoljah, Konjicah, Žigarskem vrhu pri Sevnici;

1. septembra: Livoldu, Izlakah, št. Ilju pri Velenju, Dol. Lendavi;

2. septembra: Sodražici, Sv. Bolfenku, Prosenjakovcih;

3. septembra: Mokronogu, Črnomlju, Radečah pri Zid. mostu, Turnišču, Skaručni, Višnji gori, Krškem, Radgoni;

4. septembra: Preski pri Medvodah, Dol. vasi pri Ribnici, Bogojini, Tislinah;

5. septembra: Krškem, Račni, Čušperku, Velsi gori pri Rakovniku, Planini, Križevcih.

MOŠT

iz grozdja, kakor vse sadne sokove, lahko stalno pripravite za uporabo v vsem letu

BREZ VSAKIH APARATOV
BREZ STROKOVNE PRIPRAVE
BREZ IZGUBE ČASA

s pomočjo **NIPAKOMBINA A/II.**

Odlična iznajdba današnje znanosti! Enostavno! Poceni! Higiensko!

Odobreno po ministrstvu za kmetijstvo.

Navodila in cenik pošilja brezplačno:

RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ulica 1

TAJNICA

išče mesto na večjem posestvu. Perfektna v slovenski, srbohrvatski in nemški korespondenci, kakor tudi v knjigovodstvu, izučena v gospodinjstvu, mlekarstvu, prešičerji in perutinarstvu.

D. GREBENC, Ljubljana, Rimska c. 7

»**EKONOM**« osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7.

Nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, najfinjšo domačo in banaško moko, koruzo, krmila, specerijsko blago itd.

VELIKA ZALOGA vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, trboveljskega in splitskega portland cementa ter vseh vrst zidne opeke kakor tudi krovcev tovarn »ILOVAC«, Karlovac, »Bohne«, Vel. Kikinda, in Jelovšek, Vrhnika.

DENAR naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica šte. 1

Telef. št. 28-47. Rač. pošt. hran. št. 14.257. Brzjavlj.: »Kmetijski dom«. Ziro rač.: Narodna banka

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema proti najugodnejšemu obrestovanju — večje stalne vloge po dogovoru. // **JAMSTVO ZA VSE VLOGE** presega večkratno vrednost vlog. // Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. // Vložne knjižice drugih zavodov sprejema v inkaso. Sploh vrši vse denarne posle, ki spadajo v delokrog denarnih zavodov.

BLAGAJNISKE URE: Ob delavnikih od 8—12½ in od 3—4½, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12½ ure.

Podružnici: **KAMNIK — MARIBOR**

Stanje vlog: Din 35.000.000—

Rezerve: Din 1.500.000—